

Baráti Molnár Lóránt

Nagyítás

1.

Kész, íme kész a nagyítás;
ez is komorra sikerült, -
egy ember vánszorog felétek,
fekete fák útján, védtelenül.

2.

Keze még kezeket keres,
szeme még szemekre talál,
karja még ölelésre lendül;
de íme, a fényben menetelő jegenyék
már egymásnak suttogják a titkot,
mit holnap majd szertehord a szél:
keze még kezeket keres,
szeme még szemekre talál,
de elhalkul a perlekedő száj,
kilódul holnap a láb alól a föld,
megdermed holnap minden mozdulat

3.

... egy ember vánszorog felétek,
fekete fák útján,
a csönd utolsó útján.
Védtelenül.

Kondor Jenő

Tavas-zsoltár

Áll veszteg út a hóban
talpához dőlnek az akácok
befagynak füst-ködökbe
gyökerükön szélmenta ráncok

Nagymamám kendőt igazít
selyme-nincs bőjti szélben
imája párnám alá bújt
tenyeremből repül a fénybe

Föld alól dobban rügyeket
kondít olvadó fényben a fácska
Szemedben morzsolt új tavasz-zsoltár
Istentől szakad fakad virága

Németh Dezső

Anyám gyökérrel
hímzett asszony

Anyám fekete álma nem örök.
Szeméből kihulltak a fényrögök,
és mint megcsiszolt gyémántdarabok
ragyognak földalatti csillagok.

Anyám köténye szép csontváz-kötény,
lábán agyagos csontváz-harisnya;
az időmegette lábbelijét
egy képzelt cipész megjavítja.

Azután a lenti konyhakertben
típeg-topog, paprikát palántáz;
anyám gyökérrel hímzett asszony,
nem egy egyszerű fehér csontváz.

Magyari Barna

Koppány levele Kossuthhoz

Kelt: 1848. márciusában

Nyolcszázötvenegy éve engem legyőzött Vajk
segítették a sehonnai lények
csak hulltunk... haltunk halomra
mi igazi magyar vérek

ma még ellenzéki ki nemzeti
de ismét magyarok a lángolások
ha felhergeled a lényeket
forradalommal válhat látomásod

felmegy Pest-Budára s ki az utcára a nép
Petőfi elkiáltja a Nemzeti dal-t
aztán jön Jellasics jön Windisch-Grätz
de igazságot szolgáltat a kard

amikor elfoglalod majd Temesközt Bácskát
már azt hiszed majdnem győztél
ám most nem Bajorországból
az orosz cártól jön az ellensegítség

végül mégse csüggedj ha igazi honvéded
már egy sem lesz élő csak halott
hisz gigantikus tettetek őrzi nemzedet
s forradalmatok fáklyaként ragyog

Szabó S. András

Szürkeség

Ónos ég szürke esőfüggőnye
Énedre és lényedre tompán rátapad
Erdők, mezők ködös lehelete
Átfog, betakar s megragad

A Föld is szürke

S szürke emberek

Szürke pipájából

Szürke füst száll

A szürke ég felé

T. Ágoston László

Lujza, a benzintyúk

Olyan nyolc éves forma lehetett a fiam, Lacika, amikor az öt literes uborkásüveg-akváriumából kipusztult az utolsó kis guppi. Természetesen megadtuk neki a végtisztességet, és az uborkásüveget visszavittük a padlásra. Majd csak jó lesz még valamire...

No igen - néztünk egymásra tanácstalanul a feleségemmel -, a halas korszaknak vége, de akkor milyen állatot vegyünk a gyerekeknek? Mert valami kell, ami az övé, amiért felelősséget vállal.

Dilemmánkat a véletlen oldotta meg. Egyik ismerősünk hosszabb időre külföldre utazott, s megkért, hogy amíg hazajön gondozzuk a papagáját. De ha netán megtetszik, akár nálunk is maradhat. Így került hozzánk Pityu, a világoskék tollú papagájfiú. Mondanom se kell, hogy Lacika rögtön beleszeretett. Majdnem egy hétig ő gondozta.

Pityu jól nevelt, érzékeny lelkű úriember volt. Igaz, emberi nyelven egyetlen szót sem tudot kimondani, de a sajátján annál nagyobb igyekezettel próbálta megértetni magát. Ha meglátott, örömeben a szárnyát lengette, a lábát nyújtogatta, s fejével, csőrével mutogatott arra az edényre, amelyikből éppen hiányzott a víz vagy a mag. Néhány nap alatt a család kedvence lett.

Karácsony közeledvén azzal az ötlettel állt elő a gyerek, hogy Pityunak is kellene venni valamilyen ajándékot.

Megértemli, mert minden délután kiül a kalitka szélére, ott csicsereg neki órákon át. És ami a legfontosabb, még soha se akart megszökni.

- Rendben van - mondtam -, de mit?

- Hát mondjuk egy feleséget. Biztosan únja magát egész nap egyedül. Ha lenne neki is felesége, azzal elbeszélgethetne, amíg mi nem vagyunk itthon.

Sári, a zöldessárga papagájlánny volt a legvirgoncabb az állatkereskedésben. Őt vittük haza Pityunak a karácsonyfa alá. Ránézett a kíváncsian pislogó férjjelöltre, s irgalmatlan rikácsolásba kezdett. Szegény Pityu befogta a csőrét, behúzódtott a kalitka sarkába, s olyan szemrehányó tekintettel nézett ránk, mintha csak azt mondta volna: "Minek hoztátok ide ezt az undok perszónát?"

Abban bízunk, hogy majd összeszoknak. Sári, látván a gondoskodást és Pityu nagyvonalúságát, hogy még a kedvenc tükrét is átengedte neki, majd csak megszeli. De nem. Egy idő után már nemcsak rikácsol, hanem csípte, verte férjurát. Csak úgy hullottak a legszebb tollai. Az meg csak ült a sarokban és panaszosan pittyegett. Azért meg különösen haragudtunk rá, hogy mihelyt kitették a kalitkát az erkélyre, azonnal elkezdett kokettálni a verébfiúkkal. Ez is lett a veszte. Egyik alkalommal, amikor kinyitottuk az ajtót, hogy kicséréljük a vizüket, nagy rikácsolással kisurran, s már el is tűnt a verébcsapattal. Azóta se láttuk. Pityu újra egyedül maradt, s láthatóan megnyugodott.

Anikó lányomnak is volt egy papagája. Egy árnyalattal sötétebb kék volt a tolla, s a kupola alakú kalitka felső emeletén lakott. Azért ott fent, mert a lakosztályt egy fehér egér-

rel kellett megosztania. Amíg az egér kicsi volt, meg is férték egymással, de ahogy nőttek, egyre több volt a nézeteltérés közöttük. Mi lenne, ha Lujzát hoznánk el Pityu feleségének? Az ötletet tett követte, Lujza beköltözött Pityu kalitkájaiba.

Először csak messziről nézegették egymást, s Lujza kétségbeesett rikácsolásba kezdett, ha Pityu akár csak egy lépéssel is közeledett hozzá. Aztán egyre halkabb lett a tiltakozás, míg nem egy reggel összébújva találtak őket. Pityu komótosan lekászálódott az ülőkéről, felcsipegetett néhány szem magot, visszamászott, s miként a fiókákat szokás, csőréből megette Lujzát. Feltehetően ez volt az esküvői reggelijük. Ettől kezdve olyan békés egyetértésben éltek, mint egy mintaházaspár. Etették, itatták egymást, megigazították egymás frizuráját, és esténként együtt csicseregtek el az ülőke széléről a napi eseményeket.

Nagyon szerették az erkélyt. Nyáron még alig pirkadt,ők már hangos csiviteléssel jelezték, hogy kint a helyük a virágok között, a friss levegőn, s a szárnyukat lengetve nyugtázták elismerésüket, ha kérésük meghallgatásra talált.

Gyakran megesett, hogy nyáron több napot is fent töltöttek a szőlőhegyen. Jobb megoldás híján Pityut és Lujzát is magunkkal vittük, hiszen nem volt, aki otthon gondoskodott volna róluk. Beraktuk a kalitkát Lacika mellé a kocsis hátsó ülésére, aztán irány a hegy. Először félszegen tekingettek szét, de látván, hogy mi is beülünk hozzájuk, megnyugodtak, s halkan csivitelve beszélgették meg a fejleményeket. Attól tartottunk, hogy a sebesség megriasztja őket. De nem, minél gyorsabban haladtunk, annál jobban élvezték az utazást. Hangos csicsereggel lengették a szárnyukat, mintha legalább is ők repítenék a kocsit, és nem fordítva. A hegyen meg szinte kivirultak. Csupa zöld, csupa virág, és az a sokféle madár-fütty... Reggeltől estig be nem állt a csőrük.

Július végén egy hétig Rárópusztán nyaraltunk, az erdei táborban. A két papagajt magunkkal vittük. Ez jóval hosszabb út volt, mint amit a szőlőhegyig megszoktak. A nap melegen tűzött, s bizony a hegyi utak is eléggé rázósak voltak. Lujza szóvá is tette a dolgot. Főleg amikor félre álltunk az egyik pihenőbe a fák árnya alá. Méltatlankodva lengette a szárnyát, s mindaddig ugrált egyik ülőkéről a másikra, míg újra el nem indultunk.

- Nézzétek ezt a benzintyúkot - mondtam -, annyira megszerette a kocsikázást, hogy még ezt a kis pihenőt is sajnálja tőlünk!

Amikor megérkeztünk felkötöttem a kalitkát az eresz alá, ügyelve arra, nehogy valami ragadozó hozzájuk férhessen. Ők meg azonnal ismerkedni kezdtek az erdő madaraival. A legcsábosabb trillákat csalogatták elő a torkukból, hogy közelebb hívják a rácson túl repkedő rokonokat.

Hajnaltól akkora madársziva jött, hogy attól tartottam, valami baj lehet odakint. De tévedtem. Mindössze annyi történt, hogy Lujza, a mi benzintyúkunk kiült a kalitka szélére, és nagy hangon énekelt. Pityu pedig szárnylengetve kontrázott hozzá. A tisztást körülvevő fák, bokrok ágain ott ült az összes környékbéli madár, s mindegyik válaszolt nekik. Az egészben az volt a legmurisabb, hogy minden madárral a saját anyanyelvén próbált társalkodni Lujza, s bizony néha bebecsúszott az irodalmi szövegbe egy-egy akcentus is. Ez azonban se őt nem zavarta, se a fákon ülő rokonokat.

Hogy könnyű vagy nehéz a madárnyelv, nem tudom. Nekem egyiket sem sikerült elsajátítanom. De feltehetően a szarkanyelv lehet a legragadósabb, mert Lujza ezt jegyezte meg leginkább. Lehet, hogy azért, mert szarkánéval volt a legtöbb nézeteltérése? Tény, hogy szarkául nagyon megtanult szitkozódni. Ennek fényes bizonyítékát adta, amikor hazafelé jövet a gödrös, kátyus dűlőúton araszoltunk föl a hegyre. Lujza először csak pittyegett, aztán néhány hosszabb figyelmeztetés következett, végül kitárt szárnyakkal -ami nyilván a csipőre tett amazon kezeket szimbolizálta- olyan kemény szarkacsörgésbe kezdett, hogy attól visszhangzott az egész környék. Mondtam is a feleségemnek:

- Ha most lenne velünk egy madár-magyar tolmács, olyan csúnya szavakat mondana, hogy még a felmenőink is belepi-rulnának...

No de hát úgy kell nekünk, mi neveltük Lujzát benzintyűnknek.

Lelkes Miklós

Az érthetetlen

Akkor még nyár volt. Csillagzó színek
oldották fel az édes ízeket,
de felejtés rejtett érrendszerén
árnyéksötétet sodort már a fény.

Ki áruló - tudtam - új őszre vár.
Az Érthetetlen így lett a király.
Bódult szemekből égő gyík szaladt:
lángüzüst késsel sebzett pillanat.

Néztem a rózsák szirmán mérgezett,
múltak ütdő szédült méheket,
s a zászlók selymén láttam, írva áll:
"Az Érthetetlen lett ma a király".

Már is nyüzsgött trónmenti szolganép.
Már is ömlött az ömlengő beszéd.
Hány kéz kulcsolt oly gögösen imát,
s rejtette közben lopott aranyát!

Az Érthetetlen tudtam mire vár:
minden tömjénre - mint minden király,
s holnap a korbács csattan valahol,
s felvigyorog az ájtatos pokol.

Mért nem követlek, áruló király,
akit dicsérget nyálas szolganyáj?
A választ nem szavakkal felelem:

csak felmutatom egész életem.

Németh Dezső

Ne szeresd ezt az éjszakát!

Karácsony, 1997.

Ne szeresd ezt az éjszakát!
Nincs miért szeretned.
Gyötrődhetsz kínodban tovább
azért van minden szerved.
Ajkadra biggyesztett harag
vagy szemed sötétlő árnya
űz ki a sívár, hallgatag
felszentelt éjszakába.

Ne szeresd ezt az éjszakát!
A megváltó gyermek is hallgat.
Hiába vesz fel csillagruhát
a pásztor, egyedül ballag.
Egyedül van e század is,
ki benne lakozva élne,
széthányja zabálós részeit
a homályos semmiségbe.

Ne szeresd ezt az éjszakát!
Sunnyít a fák alatt a béke...
Felvett egy fény-bohócruhát,
s pislákol, mintha égne.
Most ne csöngess, ne is zörögj!
Most sunyítva csendben hallgass,
mint havas fák alatt síró
éhségtől veszett farkas.

Rudnai Gábor

Szigorúan titkos dalocska

Fehérrel from ezt a verset,
te magad vagy ez a vers.
Én már akkor is ünnepelek,
ha némán megölelsz.

Nekem csak ennyi jut belőled,
egy-egy elloptott pillanat.
A cinkék havas ágra ülnek,
ne hagyd, hogy éhen haljanak!

D. Kovács Éva

Holdbárányok

Az ember képzeletének, fantáziájának szülötte a mese. Milyen csodás adománya ez a természetnek, hogy a valóságon túllátó gondolat felöltözteti a köznapit csodaruhába, és általa ünnepi lesz a szó, mert a mese életünk kicsi ünnepe. D. Kovács Éva tudja ezt, és olyan természetesen, tömören, jó magyarsággal mesél, hogy gyermeki éniünk felnőtt fejjel is felébred és kalandozni kezd a Hortobágy kicsit félelmetes, kicsit titokzatos világában.

A hortobágyi és a szomszéd nyírségi ember mindig is híres volt mesélő kedvéről. Szinte mesterség volt a népi mesemondás. A bátorligeti nagy mesemondó, Fedics Mihály, meséit Ortutay Gyula unszolására mondta tollba, és könyve több kiadásban is megjelent. Aztán úgy belejött a mesemondásba, hogy azt nyilatkozta Ortutay Gyulának: "nincsen annyi papír, nincsen annyi ceruza, amennyi mesét én tudnék mondani a tanár úrnak".

Valóban mesébe való vidék ez, mesébe való emberekkel. D. Kovács Éva megérzi a Hortobágy meseízét és elhiszük neki, hogy vannak "Holdat táncoló pásztorok", van "Gólyakirály-Halkirály", "Szélvitéz", "A lóp tündére" és még sok más csoda, amit elmesél nekünk. És mert elhiszük az egészet, ettől válik hitelessé könyve. A meséket kísérő versek, szépen megformált, népies hangulatot fokozó rigmusok. Szerencsés összetartozás. A népi egyszerűség mellett, a szép költői képek színessé, az igék halmozása pedig mozgalmassá teszik verseit: "Tüzdárdával a Nap/ még átdöfi/ a bogáncsok fejét," vagy "Dörren a puska, vadkacsa hullik/ felszáll a golya, rebben a nád,".

A Hortobágy, a puszták hangulatát legjobban "Vágtat a ménes" c. versével érzékelteti. Zavaró az utolsó sor döccenése. A fordításban, Papp Tibor ezt az apróságot már korrigálta.

Nagy érdeme a könyvnek, hogy az egyszerű ember, és még a gyermek is megérti világos, tiszta fogalmazását. Ez emlékeztessen bennünket arra, hogy nem biztos, hogy az elvont irodalom irodalmibb, mint az érthető szép magyar írás. Jó ötletnek tartom a fordítások szinkron közlését, a fordítókat tisztelet illeti ezért. A könyv segítséget nyújthat talán még a nyelvtanuláshoz is, vagy a Hortobágyot felkereső külföldinek érdekes élmény lehet a mesék és a versek elolvasása.

A könyvet a Szabadhadjú Kiadó jelentette meg 1997-ben, 137 oldal, ára 500 Ft. A kötetet a szerző illusztrációi díszítik. A tartalmas és eligazító bevezetőt Kiss Tamás költő írta. Németh Péteri Lajos, eszperantóra Papp Tibor fordította.

D. Kovács Éva Hajdúszoboszlón született. Orvosegyetemet végzett, és 1993-ig mint tüdőgyógyász praktizált. Másfél évizede kezdett képzőművészettel foglalkozni. Kedvelt műfaja a tollrajz, akvarell és az olaj. 1985 óta tagja a Hortobágyi Alkotótábornak. Több hazai és külföldi kiállításon szerepeltek munkái. Az irodalomhoz Kiss Tamás költőtől kapott biztatást. Eddig megjelent munkái: "Szavak, szójatok értem", versek, 1989, és "Csudi bácsi mesekönyve", mesék, gyermekversek, 1995.

Németh Dezső

Holdat táncoló pásztorok

A végtelen pusztában a magányos pásztorok időnként összegyűltek és pásztortűz mellett danolászta, vagy régi történeteket meséltek egymásnak. Olykor táncoltak is, ősi, varázsszerű pásztortáncokat.

Történt egyszer, hogy hét pásztor összegyűlt az egyik kalyibánál, tüzet raktak és jó gulyást főztek ebédre.

Mikor evéshez fogtak, akkor vették észre, hogy elfogyott a kenyérük.

- Sebaj! - mondta az egyik pásztor - táncolunk hozzá egy cipót! Legalább elfelejtjük, hogy nincs kenyérünk.

Körbeállták a pásztortüzet, és friss táncba kezdtek.

Közben énekeltek.

Pásztorélet, ez az élet!
Fakanállal a legények
megeszik a jó paprikást,
ennének még valami mást,
kerek cipó, cipógyerek,
itt vannak a jó emberek,
ide gyere, ide süss!

Amint táncoltak, énekeltek, egyszer csak leszállott a közeliükben egy hófehér galamb. Amint leszállott, rögtön kedves, piros arcú anyókévé változott. Fehér volt rajta minden öltözék, a rékli, a pruszlík, a bő rokolya, de még a vállkendője is.

- Éhesek vagytok, kedveseim? - kérdezte.

- Bizony elkelné egy kis kenyér, öreganyám! - válaszolta a legidősebb pásztor.

- Gyertek velem! - hívta őket az anyóka, és elindult délnyugat felé. A nap éppen leáldozóban volt. Mint egy óriás kemence tátott szája még ontotta a meleget, mely megcsapta a pásztorok arcát. Az anyóka hosszúnyelű sütőlapátot vett elő, benyúlt vele a kemence száján, és egyenként hét ropogós cipót húzott ki onnan. Nagy volt az öröm, a pásztorok életükben nem ettek ilyen ízletes cipót. Észre sem vették, hogy közben az anyóka galamb képében elrepült.

Telt-múlt az idő, és a hét pásztor megint összejött egy kis mulatozásra. Meggyújtották a tüzet, ettek, nevetgéltek, majd a fehérrépre terelődött a beszéd, ha már az életben oly ritkán találkoznak velük, jól esett legalább beszélgetni róluk.

- Táncoljunk! - indítványozta az egyik pásztor. Táncoltak hát és énekeltek.

Pásztorélet, ez az élet,
táncolnak is a legények,
szabadok is, mint a fecskék,
megölelik a menyecskét.
Ide gyere, aranyvirág,
pásztorlegény vár itt rád!

Amint táncoltak, megint leszállt közéjük a fehér galamb. Ahogy múltkor, most is anyókévé változott. Arca piros, mint a frissen sült cipó, ruhája hófehér.

- Ugye, legénykék, elkelné itt a fehérré? - nevetgél az anyó.

- Bizony, rideg az élet idekinn! - sóhajtott a legfiatalabb pásztor. Az anyóka hármat tapsolt, mire hét gyönyörű leány szökött elő a sötétből. Lenge ruhájuk hófehér gyolcsból volt varr-

va, nyakukon színes gyöngykaláris pompázott, bőrük fehér, mint a tej és illatos, mint a rózsaszirm.

A legényeknek a lélegzete is elállt, amint megpillantották a gyönyörű leányokat. A lányok kecses körtáncot lejtettek a tűz körül, majd mindegyik fogott magának egy legényt, és azzal ropták a táncot. A pásztorok tűzbe jöttek, táncoltak, kurjongattak. A Hold megbámulta őket, mignem egy felhő eltakarta, s mire ismét kibújt a felhő alól, a lányok már elszálltak a legények karjaiból.

- Szép volt! Szép volt! - mondogatták a pásztorok -, de mi hasznunk belőle?

Ezért, mikor legközelebb ismét összejöttek, elhatározták, hogy valami hasznosra fordítják a szerencsájukat.

- Kérjünk dupla annyi birkát! - javasolta az egyik.

- Kérhetünk mást is, nagyobb gazdagságot! - így a másik.

Végül arra határoztak, hogy valami nagy kincset fognak kérni.

- Kérjünk gyémántot! - indítványozta a legrámenősebb legény.

- Uraság lesz belőlünk, gazdag uraság!

Meggyújtották a pászortűzet és táncolni kezdtek.

Ide gyere holdvilág,
hozd el az ég aranyát,
gyémántkövel kirakjad,
soha szűkre ne szabjad
amit markod nekünk ad!

Amint táncoltak, énekeltek, leszállt közéjük egy fekete varjú. Földet érve rögtön anyókévé változott. De nem a cipőképű, fehér ruhás anyóka volt, hanem csontos arcú, szürös tekintetű banya. Ruhája, vállkendője korom fekete.

- Kár, kár - mondta -, hogy ilyen szép legények ebben a pusztaságban ilyen szegényen tengetik az életüket.

- Segíts rajtunk, anyóka! - kérte a legrámenősebb pásztor.

- Hogy segíthetnék - szabódott a banya -, nincsen nekem kincsem. Hacsak...

A pásztorok izgatottan közelebb húzódtak hozzá.

- Hacsak?... Mondjad, mondjad! - sürgették.

A banya ekkor felmutatott a holdra.

- Ott az én kincsem! Akarjátok?

- Akarjuk! Akarjuk! - kiabálták kórusban a pásztorok.

A banya felnyúlt az égre, lecasztotta a holdat, ujjai közt megforgatta, majd hét egyenlő részre törte. A darabkákat bedobta a pásztorok pléhtányérjába, ahol azok ragyogó gyémánttá változtak. A pásztorok bámulták a csodálatos kincset, majd hirtelen felnéztek az égre. Az ég sötét volt, csak a csillagok pislákoltak halvány fénnel, lábuk előtt meg a pászortűz parazsa.

- Oda a hold - sóhajtott az egyik.

- Hogyan tájékozódik ezután a nyáj meg a pásztor?

- Honnan tudja majd a kis báránnyal, hogy mikor szülessen?

A pásztorok csak álltak, szívük megtelt szomorúsággal. Aztán, mintha összebeszéltek volna, tányérjuk tartalmát egyszerre a tűzbe hajították. Már tudták, hogy a hold elvesztése semmilyen drágakövel nem pótolható.

Ezután szomorú körtáncba kezdtek a tűz körül, mintha az elvesztett holdat táncolták volna vissza.

És íme, csoda történt. A gyémántok a tűzben sisteregni kezdtek, holdat formáltak, és az új hold felfutott az égre.

A pásztorok ekkor megesküdték, hogy nem engednek többet gonosz erőket a tánciaikba. Így is történt.

Ezért nem találni nagyravágyó pászort a pusztában, hisz a pásztor szabad és gazdag. Övé a hold, a nap és a csillagok se-rege.

Lelkes Miklós

Hangyák

Néztem: a borsó zsenge hüvelyén
áttünődik zöldajkú enyhe fény.
Rigócsőrökből gyöngyös fütty szalad
s fűszál-élen szikrázó pillanatot.

Egy hangya ment és újabb hangya ment.
Hátamögött hagyta a végtelent.

A nap bebújt, a nap kibújt, a nap
felhőujjakról szórt szét árnyakat.

Pipacs röpített elém a kéken át.
Hivalkodta cigányos pirosát.

Egy hangya ment és újabb hangya ment,
és csáp tapintott újabb végtelent.

Néztem: a borsó zsenge hüvelyén
kék árnyakat csókol az enyhe fény.
Szememben borsó, hangya, semmi volt.
Cigánypiros is benne kóborolt.

S egy hangya ment és újabb hangya ment.
Kérdőjel-csáp tapintott végtelent.
Néztem: a borsó zsenge hüvelyén
imához térdelt a zöldajkú fény.

Nevettem rajta, én, büszkén pogány
egy térdreomló ország homlokán.
Tudtam, hogy minden szemben ugyanaz
a hangya, borsó, nyár vagy a tavasz,

csak más a szó: a csalás, öncsalás,
más érdeket zsongit aranydarázs,
s a tény marad, akármily fénytelen:
a hangya-lét csak ment veled, velem,

szemekben borsó, hangya, semmi volt,
a szépség lángpirosban kóborolt,
s hogy este lett, a kezek keretén
kereszt sötétlett, becsapott, szegény,

s a hangya ment, egy örök bolyba ment,
magára zárt sötétet, végtelent.

Dr. Domonkos János

Huszadikszázadi nőideálok

Apor Gizella bárónő

A mártír magyar püspök nővére, az önkéntes vöröskeresztes szolgálat szervezője, a betegek apostoli mozgalmának megindítója.

Az altorjai Apor család a történelmi magyar hagyományokkal rendelkező nevezetes családok közé tartozik. Apor: Árpád-kori magyar nemzetség. Névadó ősük Apor vezér. Sámson nevű tagjukat már a tatárjárás előtti időkben említi a krónika. Az altorjai előnév erdélyi nemesi családnév. A boldoggá avatott Apor Vilmos /1892-1945/ megyéspüspök élete, hóstette és vértanúsága most a jeles Apor család tagjaira irányítja a közvélemény figyelmét. Apor Vilmos 1945-ben halt vértanú halált, amikor a győri püspökvár pincéjébe menekült asszonyok, lányok védelmére kelt. Egy orosz katona lőtte le. A bátor győri megyéspüspök köztisztviselőként álló testvérei: a karitászmozgalmakat szervező Apor Gizella bárónő és a neves politikus Apor Gábor /1889-1969/ a Máltai Lovagrend lovagja, nagykancellárja voltak.

Édesapjuk Apor Gábor Károly Vilmos báró, altorjai /1851-1898/politikus, Háromszék vármegye alispánja, majd Nagy-Küküllő vármegye főispánja, s államtitkár volt a király személye körüli minisztériumban. A torjai Büdösbarlang közelében megalapította Bálványosfürdőt /1896/. Gyermekai anyja, Pálffy Fidele grófnő.

Apor Gizella bárónő 1886-ban született Sepsiköröspatakon, Háromszék vármegyében, és 1971-ben hunyt el Budapesten. Szülei gondos keresztény-katolikus szellemben nevelték. Az I. világháború alatt emberbaráti szeretetből indítva vöröskeresztes ápolónő lett és önként vállalt frontszolgálatot is. Humanista felfogása, önzetlen segíteni akarása révén -saját kérésére- a tifuszbajjá idején néhány társával Bulgáriába küldték, hogy a járvány elleni védekezéssel megismertessék a lakosságot. Tettével a korabeli bolgár-magyar barátság letéteményesévé vált.

A háború után bátorságáért, hősiességéért Frolence Nightingale kitüntetést kapott. Ezt követően Londonban tanulmányozta az egészségügyi képzést, hazatérve átszervezte a budapesti vöröskeresztes iskolát.

1934-től országszerte szervezte az Önkéntes Vöröskeresztes Szolgálatot. Megindította a Betegek Apostoli Mozgalmát, melynek egészséges tagjai vállalták a betegek otthoni látogatását-gondozását, és évente zárandoklatot szerveztek nekik Máriaremetére.

Elismerésül a II. világháború idején a német nagykövet vaskeresztet akarta kitüntetni, de nem fogadta el.

1944 őszén a öccséhez, a győri püspökségre internálták. Szívvel-lélekkel segítette testvére munkáját, főleg a bajba jutottak felkarolását, gondozását. Testvére mártírhalála után visszatérhetett Budapestre.

1949-ben nyugdíjazták. A Nógrád megyei Herencsénybe költözött. A rokonai külföldre távoztak, de Apor Gizella itthon maradt, és nagyon egyszerű körülmények között élve is segí-

tett, akin csak tudott. Apostolkodott: erősítette embertársait a hitben, és az egészségük megőrzésében.

Munkássága, életműve példamutató. A súlyos, emberellenes bűnök időszakában önfeláldozóan képviselte Magyarországon a krisztusi elveket. Tevékenységét, pályáját kutatni, megismerni és felmutatni érdemes.

Apor Gizella a 20. századi magyar nőideálok jelentős személyisége.

Batthyány Mária Terézia

Hercegné, szül. Coreth grófnő /1874-1951/

Dr. Batthyány-Strattmann László /1870-1931/ körmendi herceg hitvese. A gyermekáldást elfogadták, 14 gyermekük született.

A gyermekek közül három kiskorában meghalt. A gyermekek nevei sorrendben: Ödön, Ludovika, László, Anna, Iván, Blanka, József, Mária, Ferenc, Franciska, Károly, Ferenc és Franciska ikrek voltak.

Dr. Batthyány-Strattmann László életpályája egy darab hazai orvostörténet. Orvos, szemész. Kedves, lebilincselő modorú, szeretetreméltó egyéniség. Élhetett volna a gazdagok gondtalan életét, de ő a szegények orvosa szerepét választotta. Aból a Batthyány családból származott, amely évszázadokon keresztül jelen van a magyar történelemben. A "hercegdoktor" nem csak szemész volt, a lélek doktora is.

Felesége Coreth Mária Terézia grófnő, becenevén Misl, odaadó hitvese, legbensőbb munkatársa és szeretetre méltó édesanyja volt gyermekeiknek. A férj és feleség mindent apróra megbeszéltek egymással. Így házasságuk felhőtlen és boldog volt. Misl elkötelezett édesanyjai hivatásnak tekintette nagy családja nevelését. "Iszonyodom az olyan paptól, aki panaszkodik, mert istentiszteletet kell tartania, a tanítótól, aki sokallja a foglalkozást a diákokkal, az orvostól, akit a betegek fászanak, de hát még az olyan asszonytól, aki jajgat, hogy gyerekei lesznek." - vallotta Misl.

A szülők minden gondolata gyermekeik körül forgott. Arra törekedtek, hogy belőlük istenfélő, becsületes embereket neveljenek. Amikor a férj a fásztól, gyógyító orvosi munka után a család körében megjelent, a gyermekek örömmel futottak hozzá. Örült, aki először csókolhatta meg az édesapa kezét. Egészséges keresztény szellem létketett egész családi életükben. Az apának, anyának megalapozott tekintélye volt. Rajongva szerették őket. Öszinte, bizalmas viszony volt a családtagnak között. A gyermekekkel mindig arról beszélgettek, ami éppen érdekeltte őket. Nem voltak engedékenyek a szülők. Szóváltották még a kisebb hibákat is. A gyerekek szemrehányást többnyire anyuktól, büntetést azonban csak apjuktól kaptak. Természetessé vált a büntetés megköszönése. Az ügy ezzel lezárult. Később sem tértek vissza rá.

Üres jászolt állítottak adventben. Ebbe várták a Jézuskát a gyerekek. Mindegyik gyermeknek egy báránykája volt a jászolt körül. A jobb viselkedésű gyermek báránykája közelebb került a jászolhoz, a rosszabb pedig távolabb. Karácsony es-

tén aztán, aki a legjobb volt: az állt legközelebb a kis Jézuskához. A szülők a tekintélyt önzetlen szeretetből nyerték el.

Misl és László eszményi házasságban éltek. Tökéletesen kiegészítették egymást. Az egymás után érkező gyermekeket Isten ajándékként fogadták. Az 1926-os Naplót lapozva megfigyelhető, hogyan zajlik a népes család élete. A körmeneti kastély kápolnájában minden reggel szentmisét hallgat az egész család.

A család életének középpontja, forrása az Eucharisztia. A család, szeretet, közösség: mindegyik a másik javát keresi, mindegyik a másikért, a többiekért él. Hogy hogyan történt a gyermekek hitre nevelése, azt jól megvilágítják a következők: "Ma föladtam a gyermekeknek a nagybőjti időre a kis önmegtagadásokat. Lacika mindennap látogasson meg egy templomot Bécsben /itt tanult/. Ancsi a kedves Szűzanya képét díszítse. Ivi imádkozza nagyon áhítatosan a szentolvasót, alázatot kérve. Blanki és Józsi mindennap keresztutat végezzen. Gitta, Franci és Ciki mindjárt fölkeléskor térdelve imádkozzék egy jószándékra. Karli, mihelyt fölébred, imádkozzék az őrzőangyalhoz."

Férj és feleség kölcsönös szeretete az évek jártával nem hogy csökkenne, ha egyáltalán lehetséges, még növekszik. Misl sokszor még a családi asztalnál is megfogja ura kezét. Simogatja, megsókolja. A férfi is csupa figyelmesség felesége iránt. Amikor a kis zsolozsmát mondja, és az asszony közelben van, a 128. zsolnárnak e passzusát: "Mint dúsan termő tőke, feleséged pompázik házadon belül", mindig hangosan olvassa neki, vagy meghajlással köszönti. Felesége zsolozsmás könyvébe - hihetõleg, már a kórházban - bejegyzte: "Isten áldjon meg, drága szivecském, ne félj, mert Ő velünk van!"

Sárközi Árpád

Hősök sírjánál

Akik itt éltek és harcoltak közöttünk,
Azok nem halhatnak meg soha!
A dermesztő csönd-mélyből hallok
S megértem fölzugó kánonjuk:
Egymásnak felelgetnek
Az ÉGI karmester előtt
Golyókról, kötélről, utódok árulásáról.
Csak a föltámadásra várnak:
Égessük értük csonkig a gyertyát!

Unokámnak

Karjaid fonata nyakamban
Aranynyaklánc -
S te rajta Dávidka
A legszebb medál!

Baráti Molnár Lóránt

Breviárium

... és fúj a szél ki tudja mióta sírnak a fák mert valahol mindig
sirató éneket porló litániák egyenlőtlen ütemét sodorja ez a
világvégi szél s megannyi sárgult falevél hull alá ájultan a tél
felé masírozó fákról -

... és holnap sötét kegyetlen egek alatt világ-nagy fekete
fátylak úsznak a pusztulásba lépkedő éj árnyai fölött mert
immáron mindig temetésekre kongat az örök soha nem
némuló harangszó s valahol mindig hideglelés halotti tort
ülnek a némaságba dermedt csenddé vált árnyak -

... de voltak ünnepek is voltak gyönyörrel teljes örömsikollyal
terhes ölelések és voltak egymást kereső kezek tekintetek
egymást kereső lépések egymás kéj-rejtékét kutató
feltérképező testek és voltak egymásba hulló arcok a halálból
visszatért ölelésekbe révülten ájultan zuhanók -

... és hőszi combok kulcsoló mozdulata miként a csípőt
derekat szorító övek és gyönyörű mellék a sötétségen
átderengő kupolái és ágyékok sötétlő bársonyháromszögének
titkaiba hatoló örök férfimozdulatok és voltak közeledések
távolodások és asszonyok gyönyörrel kéjjel teljes síkolyai
ebben a lassan világvégi vésszel és halállal vajdó éjszakában -

... és nagy elmenések elmenéseid kóborlások minden felé
ezen a darabnyi földön amely a hazád a rögök kis országában
mely örökös hazád lesz immár és hajolhatsz majd
mozdulatlan fekete vizek tükre fölé hogy meglássad
azokban holnapi arcod -

... és megállsz ott ahonnan ezernyi vándorútra indultál tegnap
szétnézel udvarnyi hazádban s tudod lassan elindulsz az
utolsó útra társtalanul ahogyan megszületted mert nyílik
lassan előtted az utolsó kapu is

lépj át a küszöbön holnaptól mindörökké -

Vántsa Zoltán

Ars poetica

Igaznak maradni
Hitben, szóban, tettben,
Elszántan szeretni
Konok gyűlöletben
Vér-zivatarokban
Béke-sziget lenni,
De az emberekért
Tenni! Mindig tenni!

N. László Endre

Petőfi grófja

"Föl, föl, hazám, előre gyorsan,
Megállni félúton kívánsz?
Csupán meg van tágítva rajtad,
De nincs eltörve még a lánc!"

Petőfi Sándor: Megint beszélünk s csak beszélünk c. verséből.

Tudom jól, közhelynek számít, de azért csak leírom, hogy az a költőnk, kit népünk leginkább szívébe fogadott, egyáltalán nem kedvelte a - sokszor még nevében sem magyar - főnemeseket... Ezt már ő világgá kiáltotta, tehát ma sem lehet titok.

Egy magyar gróf mégis testi-lelki jó barátja lett! Ez az egy gróf Teleki Sándor, költőnk "kedves druszája", aki a névje-gyén mindig feltüntette ezredesi rangját, de sohasem használta grófi címét!

De hát hogyan is barátkoztak össze?

Petőfi huszonhárom éves korában már igazán kalandos múlttal dicsekedhetett. Volt már a "dicső" osztrák hadsereg zöldhajtokás, sárgapitykés közlegénye, éhenkórász vándorszínész, de ünnepelt költő és segédszerkesztő is. A hír már akkor szárnyára kapta a nevét. Nem csoda, hogy "összes verseinek" sajtó alá rendezése közben, nagy utazásokról ábrándozott. Egy évvel korábban már bejárta a Felvidéket. Szerette volna először megismerni egész hazáját, majd Európát, és saját szemével látni a távolról csodált tengert.

Elhatározta, hogy Erdélybe utazik!

1846 augusztusának végén gyorskocsival ment Szatmárra, s onnan egyik költő és újságíró barátjával, Pap Endrével /1/, Nagykárolyba. Ott aztán a megyegyűlést követő bálon ismerkedett meg nagy szerelmével, Szendrey Júliával, ahogyan ezt már oly sokan és sokféleképpen megírták.

De itt ismerkedett meg Teleki Sándor gróffal is.

Petőfi 1846. szeptember 7-én a Szarvas-vendéglő éttermében ebédelt éppen, amikor jó ismerőse, Haray Károly színész és író, később a szabadságharc hős katonája /2/ lépett asztalához:

- Sándorom, tudom, nem szívesen ismerkedsz grófokkal, de most arra kérlek, ez egyszer tegyél kivételt! Ígérem, nem bántok meg...

- Nem szívesen, de hát a barátságunkra való tekintettel... Ki fene az a gróf? - kérdezte az ebédezésben megzavart költő.

- Bizonyára hallottad már hírét a koltói fenegyerekeknek, Teleki Sándor grófnak. Nála jobb, derekabb magyar ember kevés van ebben a szerencsétlen hazában. Nagyon szeretne veled megismerkedni, s engem kért meg, hogy közvetítsek közöttetek.

Petőfi éppen harapós kedvében volt. Előző napon haragította magát Nagykároly úri közönségét, Károlyi Lajos gróf elleni heves kirohanásával. De hát Haray meggyőzte őt, mert Teleki Sándor valóban az volt, akinek-aminek mondta, a megye legnépszerűbb embere. Nagyra becsülték őt eredeti modora, bravúrai, különködései, de főként szabadelvűsége mi-

att. Valaha közismert volt az a párbeszéd, amivel Petőfi és Teleki Sándor barátsága kezdődött.

- Ön az első eleven gróf, akivel beszéllek és egy asztalnál ülök - kezdte a beszélgetést a költő.

A gróf mindjárt letegezte a nála csak két évvel fiatalabb Petőfit:

- Hát döglöttel beszélte-e?

A költő elnevette magát:

- Döglött gróf magam is voltam, komédiás koromban!...

- No, cimborám, velem ugyan nem sokat nyertél, mert magam is egy ilyen-amolyan vad-gróf vagyok.

A nép gyermeke, az ifjú költőfejedeleme és egy igazi magyar gróf találtak akkor egymásra. Mert igazi úr volt mindkettő a szó legigazibb, legnemesebb értelmében! Ugyanaz a szent láng, a magyar szabadság eszméje hevítette őket. Itt emlitem meg, hogy beszélgetésük egyik szünetében - s ihletében - írta meg Petőfi Nagykárolyban című versét. Ennek hangulatából nagyon jól következtethetünk arra, miről és hogyan beszélt a két ifjú ember? Itt csupán a vers utolsó szakaszát idézem:

Isten, küldd e helóta népre
Földed legszörnyűbb zsarnokát,
Hadd kapjon érdeme díjába'
Kezére bilincset, nyakába
Jármot, hátára kancsukát!

Másnap a koraőszi hajnalon, egymást megölelve, abban a biztos tudatban váltak el, hogy igazi barátok tettek szert. Teleki - zsebében a vers hevenyében lemásolt kéziratával - így búcsúzott a költőtől:

- Barátok vagyunk mindhalálig, de még azután is! Szívem job-bik fele, drága druszáim, most már nem hagyhatjuk el egymást. Gyere el hozzám, látogass meg mielőbb Koltón!

Petőfi ugyan először húzódozott, de aztán elfogadta a barát-ti meghívást, s valóban nagyon otthonosan érezte magát ott. S ha már benne vagyok, megemlítem, hogy asztali felköszön-tő formájában Koltón mondta el először Erdélyben című köl-teményét. Ebből két rövid részlet:

... Az forra bennem, az fáj énnekem,
Hogy egy nemzetnek két országa van, hogy
E kétországos nemzet a magyar!...

... A porszemet, mely csak magában áll,
Elfűja egy kis szellő, egy lehellet;
De hogyha összeolvad, összenő, ha
A porszemekből szikla alakul:
A fergeteg sem ingathatja meg!...

Mint minden igazán nagy költő, Petőfi is a jövőbe látott. De jól tudták Bécs boszorkánykonyhájának illetékesei is. Tudta a magyar nép esküdt ellensége, Ferenc Ferdinánd, akinek meggyilkolása miatt tört ki az I. világháború, s vészelt el ha-zánk kétharmada. De hát ez már jóval később történt.

A két ifjú barátsága sokkal több volt a pusztaság formágnál, egy szegény, de ünnepelt költő és egy demokrata érzelű gróf ismeretségénél. Esküvőjük után Teleki pompás ötösfo-gata röpítette a boldog ifjú párt Koltóra, ahol hat csodálatos

hetet töltöttek a gróf kastélyában. Petőfi írja: "... Ez a táj olyan, mintha az én képzeletem után alkotta volna a természet..."

De mást is írt, a boldog hat hét alatt összesen harminckét költeményt, köztük a világirodalom egyik legszebb, profétai jövőbelátással áthatott versét, a Szeptember végé.../ Edgar Allan Poe egyetlen igazán nagy versét szinte a világ minden nyelvére lefordították, Petőfiné a sokkal szebb versét ugyan hányan ismerik a világon? De hát ez a magyar sors.../ (Az író a Holló c. versre gondolhat. A szerk. megjegyzése.)

Aztán már szinte állandósult a két ifjú titán között a kapcsolat. Később együtt harcoltak Bem seregében. Együtt bústak a veszített csatákon, együtt örültek a győzelemnek.

A segesvári csata napján találkoztak utoljára. Teleki egy nagy marék dohányt adott a költőnek. Bizonyára egyikőjük sem hitte, hogy utoljára látják egymást. Petőfi itt hagyott mindent, amit szeretett; a rab hazát, az imádott feleséget és a barátokat. Krúdy Gyula írta róla: "...Sietett élete, költészete nagy titkával el a földről, hogy visszaadhassa a legnagyobb darab magyar aranyat a Teremtőnek, aki rábízta..." /3/

Mert ő szerette Istent és Isten is őt. Ezért adott neki a költői "talentumból" többet, mint bárki másnak, ebben a Kárpátok koszorúzza gyönyörű hazában. S azért vette őt oly korán magához, mert ő tudta legjobban, hogy rabként nem élhet egy ilyen szabad madár...

Talán senki nem fájlalta jobban Petőfi halálát, mint a hű barát Teleki Sándor gróf, aki előtt akkor még hosszú viszontagságos életút állott.

Most pedig pillantsunk be a demokrata grófnak, Petőfi drága druzsájának mélyebben az életébe, hiszen legalább olyan kalandos és ráadásul magyarabb az élettörténete, mint amilyen a kalandor Benyovszki Móric grófé volt!

Teleki Sándor gróf Kolozsvárott született 1821. január 26-án. Az ottani piarista gimnáziumban tanult és Táncsics Mihály /4/ volt a nevelője. Marosvásárhelyen tett ügyvédi vizsgát, majd Németországban folytatta egyetemi tanulmányait. Berlinben, Jénában, Halleban és Boroszlóban hallgatott előadásokat.

1841-ben ismerkedett meg Lichnowski Félix herceggel, aki Spanyolországban karlista /5/ tábornok volt, s beállt a seregébe. Barcelonában elfogták és halálra ítélték. Az akkori madridi francia konzul, a híres mérnök, Lesseps Ferdinánd közbenjárása mentette meg őt a golyó általi haláltól. /6/

Franciaországon át Berlinbe ment tanulmányai folytatására, ahol bensőséges barátságot kötött Liszt Ferencel. Vele ment Oroszországba, majd Párizsba is. Bejárta vele egész Európát. A Budapesti Hírlap egyik 1882-es számában ő maga ír Liszt kolozsvári tartózkodásáról:

"...Liszt Kolozsvárra jött. Én abban az időben nagy zenekedvelő voltam, a kolozsvári cigányok nekem nem tetszettek, igen "kótagosak" voltak, igen tudták, mi az A-moll és a G-dur! Elhozattam hát Máramaroszigetről Pócs Lacit az övével, ő aztán húzta az én szám íze szerint. Nagyon megtetszett Lisztnek. Ő aztán leült a zongorája mellé, kísért és kontrázott, meg a prímét játszotta a cigányokkal. Pócs csiholta, ő meg verte, - olyan volt az uram, hogy az Úristen is pénzért hallgatta volna! Mikor vége lett e soha nem hallott muzsikának, leült íróasztalához és kottára tette. Mikor a cigányok is el-

mentek, elkezdte dalolni, én meg mondtam: Nem így van az - s daloltam én is, aztán öntözgettük a nótát és reggelre, már úgy bánfihajnalkor, megcsináltuk a Rapszódia!"

Nem csoda tehát, hogy Liszt Ferenc a híres Magyar Roham indulót Teleki Sándornak ajánlotta.

1848-ban Teleki Sándor - mint kővári kapitány /7/, csapatot vitt Erdélybe és Bem oldalán harcolt egészen a világosi gyásznapiig. Azt is el kell mondanom, hogy a gróf közhonvédek csapott fel, de az is igaz, hogy utána -vitézségének köszönhetően -, már gyorsan emelkedett a ranglétrán, s Bem legbizalmasabb emberei közé tartozott, akárcsak Petőfi Sándor. A dicső tábornok futárja, élelmezési biztos, százados, őrnagy, alezredes, majd ezredes lett.

A fegyverletétel után az aradi várba zárták, de tévedésből szabadon engedték, s így sikerült -Szerbián keresztül- Konstantinápolyba szöknie. A bakot lőtt osztrák haditörvényszék így csak "in effigie" /8/ akasztathatta fel, viszont birtokait azonnal elkoboztatta. Amikor erről tudomást szerzett, ezt mondta:

- Minekutána megbukot minden, miért ne buktam volna meg én is?

Hogy mit és hogyan érzett akkor, talán leginkább tükrözi az ünnepezt festőművésznek, Munkácsy Mihálynak írt levele. Ebből idézek egy részletet.

"...Őn felelevenítette Pilátust és életre hívta Jézust, de Önnek nemzete legdicsőbb korszakát, az 1848-49-iki függetlenségi harcból kell egy momentumot felállítani! Önnek a polgárok erényét, a parasztok áldozatkészségét, a nemesek önérdetlenségét, a papok hazafiságát, a félistenek harcát, az ármányt, az árulást, a muszkák kegyelmét, a vértanúk leheletét, a még ma is kolduló honvédeket kell megörökítenie! Önnek, Munkácsy barátom, csak másolnia kell, - együtt csináljuk a képet! Egy képet akarok Önnek festeni és aláírni: Munkácsy-Teleki."

Konstantinápolyból Párizsba ment a gróf, de onnan, tehát Franciaországból -az államcsínnyel hatalomra került - III. Napoleon /9/ mint veszélyes rebellest, kiutasította. Ő ezek után sem tagadta meg önmagát, és részt vett a krími háborúban /10/.

Utána egy kis angol-norman szigeten, Jersey szigetén élt, ahol a gróf - büszkén vállalva a szegénységet, a fizikai munkát -, gyertyagyári munkásként, később pedig halászként kereste meg betevő falatját. Itt kötött életre szóló barátságot a francia irodalom óriásával Victor Hugoval /11/.

Később Svájcban feleségül vette Longdall lord leányát, Rickerstadt Johanna irónőt, de nemsokára elvált tőle. /Meg kell mondanom, hogy a harcművészek hőségének a szerelemben sokáig nem volt szerencséje, hiszen a negyvenes évek elején is egy korai szerelmi csalódás miatt hagyta el otthonát, s ment a karlisták közé, harcolt a barikádokon, mintha csak kereste volna a halált./

Garibaldi /12/ seregében, mint annak szárnysegédje, végigküzdötte az olaszok szabadságharcát. A magyar légióban tanúsított hősiességéért kapta ezredesi rangját, s később a vezérkarhoz osztották őt be. Erről az időszakról tesz említést Csiky Gergelynek /13/ írt egyik levelében, akihez -mint a levél hangjából is kitűnik-, meleg barátság fűzte. Ime, a levél:

"Édes Csiky bátyám! -írja 1890-ben, két évvel halála előtt. - Nekem "Örök törvény", hogy azokat, akiket elismerek, hogy

szellemileg felettem állnak, bátyázní szoktam, ha mindjárt fiatalabbak is nálamnál. Helyes-e, vagy helytelen: a történelem fog dönteni felette. 1859-ben, a hadjárat alatt Genuába vonultunk be. Én az első Zuav-ezred /14/ mellett lovagoltam. Nagy hűhóval fogadtak, az ablakokból záporoként hullott ránk bokréta és koszorú, az erkélyről egy nagyon szép asszony hajít egy bokrétát, lovam fejét találja és onnan visszapattan egy öreg Zuáv arcára, aki mellettem porosan, fáradtan, éhen, szomjasan kutyagol. Feltekint és felkiált: "Szépséges asszony -inkább valami ehetőt, ihatót kérnénk, a rezedát nem ihatjuk és nem ehetjük meg a jázmin, avagy a pipacsot!" Én az öreg Zuáv észlelését és megjegyzését helyesnek találtam. Azért engedje meg, hogy az Örök törvény sikeréhez koszorúmmal, gombafüzér alakjában járulhassak, mely a mi zónánk legérdekesebb délnövény-különlegessége és édes dísznövénye. Isten áldja meg minden jóval, éljen sokáig és írjon sokat, üdvözölje nevemben egész családját és szeresse: Teleki Sándor."

Ugyan lehetne-e ékeesebb bizonyítéka a gróf valóban demokratikus gondolkodásának, ennél a levélnél?

A hazájában halálra ítélt, száműzetésben élő Teleki Sándor 1866-ban engedélyt kapott az osztrák hatóságoktól, hogy meglátogassa beteg édesanyját, Mikes Erzsébet grófnőt, s így végre ismét hazai földre léphetett. 1867-ben, a kiegyezés után visszakapta birtokát is, de milyen állapotban?

Az épületeket teljesen kifosztva találta, egyetlen bútordarabot sem lelt azokban a -számára oly kedves, emléktárházakban, amelyekben még nem is olyan régen, legdrágább barátja és a "Júliák Júliája" lakott. A fosztogatók csak azt a bemohásodott kőasztalt nem vitték magukkal a park ősfái alól, mely mellett a halhatatlan költő egyik legszebb verse megírására ihlette a költőt /15/ ősz színpompája.

Talán beleunt a harcokba, a viszontagságos életbe, s lehiggadt. Másodszor is megnősült. Litez de Tierval Matildot vette feleségül. Attól kezdve írogatott is a lapokba. De fő ihletője Jókai Mór volt, aki úgy hasonlított rá, mint egyik tojás a másikra. Mondogatta is a demokrata gróf:

- Mór bátyám, mi akár ikrek is lehetnénk! De nehogy megsértődj ezen! Tudom én jól és elismerem, hogy a kobakunk csak kívülről egyforma, a tiéd belseje jóval többet ér az enyémnél... /Hogy ez az állítás mennyire igaz, nagyon jól látható Teleki Sándor önmagáról rajzolt karikatúrájáról/

A legnagyobb magyar mesemondó vette rá a grófot, hogy megírja emlékezéseit. S így lett belőle is író.

A gróf demokratikus gondolkodását bizonyítja a következő kis történet is.

Kastélyának a költői hegyekre néző verandáján üldögélt éppen családja körében, amikor gyakori vendége, a nagybányai városkapitány, Schönherz Antal jött hozzá látogatónak. Ez az ember volt az, akivel végnélküli szócsatákat vívott Teleki Sándor.

A városkapitány, aki egyébként csodálójá volt Telekinek, vele együtt, rendkívül élvezte ezeket az összecsapásokat. Akkor -poharazgatás közben- éppen azt vonta kétségbe, hogy a gróf valóban demokrata-e? Erre aztán Teleki mindjárt tüzet is fogott:

- Most aztán kard ki kard, barátom! Mit is mond maga, városkapitányok gyöngye? Hogy én ne lennék demokrata? Hát

még nem látta soha, amint úgy sétálok vasárnaponként körül a piacot, hogy a karom Huszolszki mészáros vállát öleli?!

Füléig szaladt erre a városkapitány szája:

- Már hogyne láttam volna? Csakhogy ez nekem nem bizonyíték!

- Nem bizonyíték?

- Nem hát!

- Mi kellene még?

- Megmondom én, gróf uram! Amely vasárnap azt fogom látni, hogy nem az ön karja nyugszik Huszolszki uram vállán, hanem az ő ökörmázsáláshoz szokott plebejus karja van az ön nyaka köré kanyarítva, - nos, akkor azon a vasárnapon el fogom hinni, hogy a római szentbirodalmi gróf Teleki Sándor valóban igit-vérig demokrata. De addig nekem mondhat, tehet, amit csak akar!

Ezen aztán olyan jót kacagott a család, meg a két "bajvivó" is, hogy még a könnyeik is kicsordultak.

A szó legnemesebb értelmében vett demokrata és arisztokrata volt ő egy személyben, ahogyan az volt a mészáros családban született Petőfi Sándor is. Az akkori feudális világnézettel szemben ugyanazt az elvet vallották mindketten.

Szoros kapcsolat fűzte Teleki Sándort a nyolcvanas években fellendülőben levő magyar irodalomhoz. A híres Kammonkávéház törzsszertalanál gyakran ült együtt Mikszáth Kálmánnal, Vajda Jánossal, Csiki Gergellyel, Márkus Miklóssal /?/, Kürthy Miklóssal /?/, Szemere Attilával és másokkal. Hízen ő is tagja volt a Petőfi- és a Kisfaludy-társaságnak.

A családjáról már csak annyit, hogy három fia volt. Sándor író, képviselő, majd belső titkos tanácsos lett. Édesapja Sándor fiának nevezte, mert "drága druszájának" is ez volt a neve. László volt a "László gróf" és János, aki az első világháború kitöréséig Koltón gazdálkodott "a gazda". Sándor fiának Kende Juliska volt a felesége, a Szikra néven ismert írónő.

Viszontagságos élete során sok ilyen és olyan hírességgel találkozott vagy kötött barátságot. Ezek közül csupán a leghíresebbeket említem /Petőfit nem, mert őt Teleki szívében kiáltásos hely illette meg/: Bem, Kossuth, Czecz János /16/, Türr István /17/, Jókai Mór, Liszt Ferenc, III. Napoleon, Lesseps Ferdinánd, Victor Hugo, a két Dumas, Garibaldi, s ki tudja, meddig sorolhatnánk még őket?

Öreg korára a csaták rettenthetetlen hőse hófehér, hosszú szakállú agastyánná szelídült, s így maradt meg azok emlékezetében, akik még személyesen ismerték őt, Petőfinek drága druszáját. Révai Nagy Lexikona szerint Nagybányán, Gracza György szerint Koltón halt meg 1892. május 19-én. Talán illene tisztázni végre halála helyét!...

Az erdélyi hadjárat, Solferino /18/ és sok-sok más csata hőségének legendás alakját, ragyogó emlékét ma a feledés pora és hamuja takarja. Úgy éreztem, le kell ezt takarítanom róla, mert ő legalább ennyit biztosan megérdemel ebben a mai világban is, amikor az emberek többségét inkább érdekli a saját háza, mint saját népe, saját hazája.

Jegyzetek:

1/ *Pap Endre* költő és publicista. Zsarolyában született /Szatmár megye/ 1817-ben és Pesten halt meg 1851-ben. Összegyűjtött műveit Csengery Antal és Kemény Zsigmond adták ki 1852-ben, *Pap Endre hátrahagyott munkái* címen.

2/ *Haray Károly* színész és író. A Révai N. Lexikon Viktor keresztnevének említi. 1818-ban született és Kolozsvárott halt meg 1882. júl. 23-án. A szabadságharcban vitéz katona, gróf Teleki Sándor hadsegéde. A szabadságharc leverése után sokáig bújdosott. Szökött színész és katona című színművét sikerrel adta elő a Budapesti Nemzeti Színház.

3/ *Krúdy Gyula*: Írói arcképek, 98. oldal. Budapest, Magvető Könyvkiadó, 1957.

4/ *Táncsics Mihály* író. Született Ácsteszéren 1799. ápr. 21-én és meghalt Budapesten 1884-ben.

5/ *Karlita*: A karlisták Don Carlos spanyol trónkövetelő hívei voltak, akik felkeléseket támasztottak Spanyolországban jelöltjük érdekében. Don Carlos IV. Károly király második fia, VII. Ferdinánd öccse volt.

6/ *Lesseps Ferdinánd* /1805-1894/ francia diplomata, mérnök. Szaid pasa egyiptomi alkirály kérésére építette meg a Szuezi-csatornát. Később belekeveredett a Panama-perbe, ezért öt évi fogságra ítélték. Ez alól azonban -beszámíthatatlansága miatt- felmentették.

7/ *Kővár vára* /Szatmár megyében/ 1390 körül épült. A XVI. század végén Kővárvidék név alatt, önálló közigazgatási terület lett. II. Rákóczi Ferenc idején gróf Teleki Mihály volt a főkapitánya, ki a német parancsnokot vasra verette.

8/ *In effigie* /lat./ Annyi mint képletesen felakasztani. Régebben szerepelt a büntető ítéletek végrehajtásában, hogy a kézre nem keríthetett elítélt képét nyilvánosan felakasztották, elégették vagy le is fejezték. A szabadságharc leverése után az osztrák katonai bíróság ítélete alapján gróf Andrássy Gyulát is felakasztották "in effigie".

9/ *III. Napoleon* /1808-1873/ 1851-ben megbuktatta a köztársaságot. 1852. dec. 2-án francia császárrá proklamáltatta magát. 1870. szept. 4-én kitört a forradalom és megbuktatta őt. Kossuth 1859. V. 5-én tárgyalta vele.

10/ *Krími háború* /1853-56/. Török-, Angol-, és Francia ország háborúja az oroszok ellen. 1856-ban ért véget a párizsi békekötéssel.

11/ *Victor Hugo* nagy francia költő és regényíró. Született 1802-ben Besanconban és meghalt Párizsban 1885-ben.

12/ *Garibaldi*, Giuseppe olasz szabadsághős. Nizzában született 1807-ben és Coprara szigetén halt meg 1882-ben. Seregében harcolt gróf Teleki Sándor.

13/ *Csiky Gergely* drámaíró és műfordító. Pankotán született /Arad megye/ 1842-ben és Budapesten halt meg 1891-ben.

14/ *Zuáv*, Zuávok - eredetileg Algéria lakói, akik jeles zsoldosként váltak ismeretessé. Algéria meghódítása után a franciák csapatokat szerveztek belőlük, de francia tisztek és altisztek vezetése alatt. Különösen kitettek magukért a krími háborúban, Itáliában és Mexikóban.

15/ *Koltó* /régebben Koltókatalin/ kisközség Szatmár megyében. Itt volt családi birtoka és kastélya gróf Teleki Sándornak.

16/ *Czecz János* tábornok, Kossuth hős katonája. Született 1822-ben Gidófalván. A világháború leverése után 1850. tavaszáig Magyarországon rejtőzködött, aztán sikerült külföldre menekülnie. Spanyolországban az Argentin köztársaság volt elnökének hűgát vette feleségül, majd Buenos Airesben élt. Révai Nagy Lexikonában nem is szerepel.

17/ *Türr István* olasz tábornok 1825-ben született Baján. Ő volt a magyar garibaldisták egyik szervezője, Garibaldi vezérkari főnöke. Egy időre Nápoly kormányzója lett.

18/ *Solferino* - falu Mantova olasz tartományban, a Garda-tó közelében. III. Napoleon itt, az egyesült francia-szárd hadakkal, véres győzelmet aratott az osztrákokon 1859-ben, melynek következménye Lombardia elvesztése lett.

Németh Dezső

Jób nem így felelt

Lapszéli jegyzetek I.K.É. könyvéhez

Nem az a szép ha mások által dicsérjük magunk, s a vélt nagyok sorába állva, színlelve antik ihletet, sort sor alá rovunk.

Az esszé sem büzös dicséret, cicomás ömlengés, kiemelt írások oltárra csapolása, csak úgy odavetve magunk, hogy lássák ott vagyunk, bár a sarokban állva.

Jób nem így felelt kánoni iratában, nem így igazolta a szellem nagyságát, hanem úgy mint a fák, zivatartól hajlott háttal, lomb-fejükkel érintve a drága földet, amelyben kapaszkodnak gyökér-körmeik. Jóbnak a pillanatnyi érdek kis fényvillanásai nem születtek bölcs iratrészeket, mert tudta: életén a fényveret csak a tett, amely átvezet minden hazug álmon.

És azok a "mesterek", akik tán nem is sejtik mestervoltukat...

De felelni nem tudnak már, mert csillagtollal írnak boldogan a végtelen papírlapjain.

De az időmester mind elsőprí majd, mint a szürke homokot a szél, csak a konok szépség marad meg, ha belép a szeretet templomába.

Mert az életmérték több az életidőnél, több a hosszúnak vélt halhatatlanságnál, kis naiv flitteres önmagunknál, egoista vágyaink feldíszítésénél.

A fejedelmek mind a porba hullnak. A haláluk nem igazol semmit - Az évek mindig úgy vonulnak, mint radír az elkent papíron.

És a versszívek, kik álmaikban isteni énekeket kottáznak a jövőnek, csak suttogva szóljanak, mert a holnap még tiszta hősziárnyú madár, ne riasszuk el hangos szóval, ne sározzuk be tollait!

A szövegkirályok, kik most mellükre aggatott díszekkel feszengnek, s oldalakat írnak magukról a lexikonokba, a jövőben semmi-nevek maradnak, tárgyaltan betűhalmazok.

Csak a vers marad meg, ha vers.

Csak az esszé marad meg, ha gondolat.

Csak az írás marad meg, ha hiteles. Semmi más - az emlékezet templomában.

Ihász-Kovács Éva

Menyegző - virágokkal

Oldalt tamariszkok. Te-Én: nászpár a csókok holdezüst
pókfonalán, kikötve a szerelem hálójában.

A nap lángvörös ágy...

Oldalt tamariszkok, képzelt kocsisor, sárbatapasztott,
zilált-hajzatú szekfűk.

Hozzá hold-monológ: -látod-e a riadt óriáspók pöffeteg arcát?
Szorongásaival beezüstöz. Ezüstfürdő ez a földközi

kozmosz;
ezüsttülkők zokognak, zenebonáznak. Megállsz az Ezüstváros
peremén, hajadon február fehér szekfüi: tamariszkok.

- Micsoda pompa!

Ez a kitalált szekfücsoda meghal holnapra: egy perc múlva
elenyészik a tamariszkusz, zárd be a percet lobogó

szívkamrádba, el ne suhanjon:
se az a perc, se a szózat, se a tamariszkusz, legyen maradandó
a szekfücsokor, s alakod ahogy kíválik a csendből a
szentháromságszobor talapzatánál, hajadra szekfüszirom
száll, ott állsz lázzal-kivert, ékszeres érrel, és nem figyeled,
virágnak vér hull a rózsabokorra.

Az a Perc mondja az ezutánit: azt, ahogy itt és ezután mindig
ugyanígy; és megunthatatlan ezt a zenét!

Évszakok vér és szív ütemére, nem a jég, sugarak:
rugók sírnak a napban! Szerelmünk megbonthatatlan!

Február int, felemeli kezét: tamariszkusok gurulnak
szerteszét, bábész tömeg néz, arcunkba bámul...

A sarkon újságosgyerek "Esti Hírlapot" árul...

Hinora Márta

Nekérdd...

Ne kérdd mért fája lét.

Hallgasd a fű neszt,

kidugja kis fejét,

de egy talp reálép.

Antalfy István

Gyász

A kis asztalon a gyógyszerek.
Megbontott keksz. Egy távirat.
A már nem létező szavak.
A már nem játszható szerep.

Egy törölköző. Egy darab
szappan. Csokoládé-szelet.
A megbénított képzelet.
A visszafajtott könny-patak.

Kabát az ágyon. Itt maradt.
Leállt az óra. "Szenvedett?"
Ez iszonyú! Ez nem lehet!
A világ süket. És tagad.

Sárközy Vendel Gergely

A szemed

Ó, a te szemed fénylő messzeség,
gyémánt csillogás -csak nekem viríts
és engem szépíts, engem ékesíts!
Jöjj s maradj kicsi, nekem így vagy szép.

A szemed nap, hintsd hát fölöttem szét
sugart, engem éltes, vidíts.
Az vagy nekem, mi szomjazónak a víz!
- Te általad éljek sokáig még!

Ó, a Te szemed kis rózsabimbó,
légy csak az enyém -csak nekem nyíló.
A te szemed egy picit könyvecske:

Szerelmes versek szép gyűjteménye.
Szirom-pilláid nyílnak felém,
s szemedből gyönyörűt olvasok én.

Ahol floppy lemezen sétál a kedves

A költők belevizeltek a Dunába, hangzik Magyar Barna kötetének érdeklődést keltő címe. A borító pedig képletesen is megjeleníti a címbeli üzenetet: Arany János, Ady Endre, József Attila, Simonyi Imre és maga a szerző áll a Duna parton, s végzi azt a műveletet, amelyet mindannyian naponta többször megteszünk.

Mi ez az obszcén mutogatás? - kérdezhetik az olvasók. Nos, nem kell messzire lapoznunk a kötetben ahhoz, hogy megtaláljuk a cím eredetét. "Amikor a költők belevizeltek a Dunába / Budapestnél kilépett medréből a vers" - olvashatjuk a 7. oldalon, a Nem osztják jegyre a rokonokat című vers indító soraiban.

Miért éppen ez a négy költőseni végzi kisdolgát együtt Magyarival? - vetődik fel az újabb kérdés az olvasóban. Magyar Barna ezektől a költőktől kapta a lírai és lelki útravalót ahhoz, hogy átjusson oda, a Duna túloldalára, ahonnan visszavizelhet a világra. Magyar Barna 22 éves koráig Nagyszalontán élt, ahol Arany János szellemisége, az erős Arany kultusz segített neki abban, hogy nemzeti kisebbségben élő fiatalembert kitartóan csiszolja a verselő nagyapjától örökölt tehetségét. Ady Endrét szintén a szűkebb régióbéli kötődés, valamint a határtalan szabadságérzet, s a szüntelenül másképpen cselekvés vágya emelte a példaképek sorába. József Attila elesettsége szintén rimelt a 80-as évek erdélyi magyarságának sanyarú sorsára. József Attilának a 20-as és 30-as években, Magyarinak pedig a nyolcvanas években a kultúra volt az egyetlen igazi támasza. Simonyi Imre szintén Erdélyben, a Nagyszalontától negyven kilométerre található Simonyifalván született, de a költő kisgyermekkorától Gyulán élt. Magyar Barna Simonyival 1985-ben ismerkedett meg. Az akkor már jelentős ismerettségű bíró, és élete utolsó évtizedén belül járó József Attila-díjas költő örömmel fogadta a szülőföldje közelében élő fiatal tollforgató közeledését. Különösen amíg Magyar Barna Nagyszalontán élt, ápolták ezt a barátságot. A neves költő, s az első verspublikációkon alig túlesett tollforgató kapcsolata újabb és újabb lelki erőt adott Magyarinak a verseléshez és a másképpen gondolkodáshoz.

Ha a most megjelent Magyar Barna-kötet közel száz oldalát figyelmesen végiglapozzuk, akkor észrevesszük, hogy a versek tartalmából közvetve, vagy közvetlenül visszaköszön a négy nagy példakép.

Magyar Barna költői tevékenységének tizennégy évéből válogatta a négy részre tagolt könyv anyagát. A versek történelemről, szerelemről, társadalmakról szólnak, hol líraian szenvedélyesen, hol a valóság kegyetlen naturalisztikájával, de mindannyiszor játékosan, ironikusan.

"Amikor a történelmi atlaszra teszem a karom / Árpád seregei a Tisza helyett vénámon kelnek át" - emlékezett játékos találékonysággal a honfoglalókra a milicentenárius évében költőnk. "Újabb és újabb / ellenőrök jönnek / mert Arany János szépnagyanyja / nehezen tanul / deákul" - vetette papírra Magyar Barna 1989-ben immár Magyarországon az akkori nagyszalontai keserű valóságot olyan könnyen és játéko-

san /ám mégis költőien/, mintha nem is a feszültséggel teli döbbenetről írta.

Magyar Barna tisztán látja azt is, hogy ma a költészet a társadalomban egyre kevésbé képes betölteni hivatását: "a huszadik század peremén dioptriás szemüvegében / már alig lát egy-két olvasót a vers / a könyvtárakban kékes lánggal még ég egy-egy lángész / de meglehet nemsoká ez is csak emlékezés". Mindezek ellenére Magyar Barna mégis ír, mert hisz a líra feltámadásában.

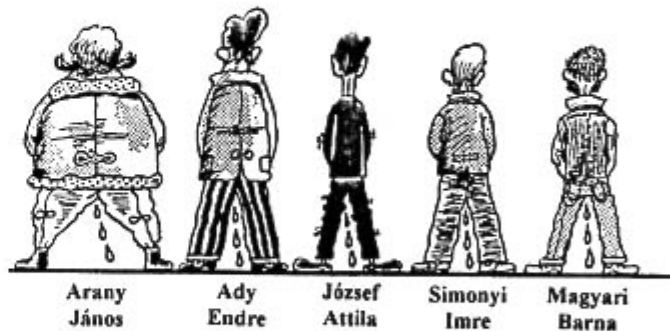
Magyar Barna szerelmes verseiben szintén a határtalan játékoságot és az ötletes képvariációkat fedezhetjük fel. Költőnk floppy lemezen sétaltatja a kedvest, akinek blúzárt műholdra lövi, hogy a melltartók parabolái befoghassák a flörtöt. Két szelet nyugalomból, magából és a múzsából készít szendvicset ahhoz, hogy a versben összejöjjön az idilli pillanat.

Magyar Barnáról - akit csaknem tizenöt éve személyesen ismerek - még hosszan tudnék regélni. De az olvasók számára beszéljenek inkább a versei, amelyek nálam sokkal hitelesebbek. A költők belevizeltek a Dunába című kötetet bátran ajánlom minden versszeretőnek. Érdemes forgatni és főleg olvasni...

Bíró László

Magyar Barna:

A költők belevizeltek a Dunába

Németh Erzsébet

Erna

Haza,

melynek rongyos palástjáról varázsos
jelek hullnak a megszentelt idő kapuja elé

Részlet 1998

Ugató bernáthegei telek vacogó nyálát
ujjára tekeri a szél, csillagrózsákat
könnyez az este, s szeretkezések pogánysága
ellen lázadó maszturbált elképzelésekkel
állsz az időkoporsó felett -
Lüktet az álmok mellkasa, vulkáni közet
rakódik rád... Lobogó lila-láz, hervadó
asszonybarnaság és öszülő csödlázadás
toporzékoló vágyhabos horkanása éltet.

Önmagunk jószág-ideálja ébredjen benned,
ha fölnyitja szemét a reggel!
Te bozontos hajú, kérges tenyerű!
Te édes-keserű! Sörhabos szavakról álmodó -
Villámlásokról sebhelyes vállú Haza!

Az élet kalásza ha beérnek aranyló táj
hemperedik a kaszák él-pénisze alá.
Isten ostora csattanó hegyétől
vércsik-villámok hasadnak görnyedt hátadon.
Eszőcseppek gyöngymolekulái tekerednek
dac-nyakad köré.
Haragvó szemek sziklatömbjei:
Szavak csirájába kapaszkodó gondolatspermák;
a Nap tűznyelvén élezett kések
csorbulva hullnak tested eresztékeibe
és vágnak, vágnak anód-katódkarú
villanások: Haza!

Káromkodó bérnyilkos káprázat
kristálykönyveiből dermed a Valóság
jégcsúcsos orma, ahol-ahová fészket rakja
a Titok!

Öngyulladásod miatt verik félre a
harangokat! Vonagló lángok közt menekülhetsz,
de a jelszó: El kell fogni élve, halva:
magasztalva vagy leszarva, mindegy, de titok!

Pallosjoggal bír, akinek hatalma van,
de a hatalom nem mindenkié...
Vadlúdszerelmek csukott szemhéján
szívárványosodó szemölcs-szíréná visít.
Megfestett álmok lecsorgó színeiben égsz,
és összemosódnak a korok kupáiból
elfolyó évek... évpálcák, évvarázspálcák;
világcirksuzok embercirksuzai ragyognak.

Időtékozló századok szétszéledt népének
lábnymai lüktetnek alattunk:
és zenél a föld, és nevet a föld,
és zokog a föld! Szívverések allegrója,
allegró Hungaró!
Jajok jajával és kínok kínjával könyörgünk
Érted, imasuhogású délelőtti jeinkkel
misézünk Érted halálzivatáros századok
szent maradéka:
HAZA!

Rudnai Gábor

Csontváry:
Marokkói tanító

Az arcomra száradó idő
barázdákat éget homlokomra.
Megmártom forróságtól zsibbadt ujjam,
megmártom fénytől fáradó szemem
a tudás hűvös nyugalmaiban.
Szomjúságtól cserepes az ajkam,
múmiává aszalódott testem,
de nem pihenhetek,
ereimben a vér dübörögve rohan,
halálig hajszoló parancs,
eleven lobogás.
Minden lépésért meg kell küzdeni,
minden lépéssel rövidebb az út,
minden lépéssel rövidebb az élet.
Az emberek kövekkel megdobáltak,
kutyák szaggatták elnyírt rongyomat,
de én ütésre emelt bottal olvastam a
rótt jeleket fel a könyvből,
s lehanyaglott az emberek keze,
elhallgatott a kutyák kórusa,
csak a sebek nem gyógyultak be.
Ha egyszer összeroskadok
a váll-görnyesztő nagy teher alatt,
belőlem semmi sem marad,
csupán a porral porladó anyag,
a bot s a tépett olvasó.

Rudnai Gábor

Teenager

Tavaszdodik, kamaszdodik,
hangja mélyül, magasodik,
kezét zsebrevágja.
Se világ, se szerelem!
Jaj, huszonegy évesen
óvatossá avasodik
egész ifjúsága.

A kerékpáros halála

-Lelkes Győző emlékére-

Csonkán-bonkán, szélütötten,
ahogy mások egyre többen,
botorkálva az időben,
érdemes-é?

Élni mégis, ahogy lehet,
valamilyen pótéletet,
fel sem fogni, milyen beteg
és milyen reménytelen.

Amit átélisz, az is emlék,
ahogy volt vagy lesz a nemlét,
mert a túlpartról a vendég
néma futár.

Kerék fut vagy rózsabokor?
Szabályok nélkül szabad vagy?
Vidd hírül a spártaiaknak,
hogy legyőzted a halált!

Kovács István József

Villámcsapás

Álmomban villámcsapás ért.
Dörgött az ég, zengett az éter.
Isten ereje megperzselt
földreszállt erők hevével.

Testemet áram járta át.
Szent fényben izzott a lelkem.
Erőt adott álomom a harcra:
tennem kell, tennem, tennem!

Bíró László

versei

Egy forradalom margójára

Március volt, s 'negyvennyolc,
a Pilvaxból indult a forradalmi pirkadat.
Az abszolutizmus medréből kilépett a nép,
szebb jövőt sodort a gondolat.

Petőfi Sándor ezrek lelkét mosta,
Nemzeti dal márkájú volt a szappan.
Irinyi József a gyufagyártó újjongva nézte,
ahogy egy nemzet lángra lobban.

Móga, Görgey, Klapka
kivívták mindazt, amit ősapáink nem tudtak.
Jellasics, Windisch-Grätz
a csatákból vesztesen futottak.

Aztán változott a kép, jött a túlerő;
az orosz cár leverte seregünk.
Aradon kivégezték tábornokainkat,
kikre míg a Földön magyar lesz, emlékezünk.

Töredék Arany János
naplójából

'Negyvennyolc egyik reggelén
a forradalom
kopogtatás nélkül berontott szobámba.
Majd 'negyvenkilenc őszén
hordágyon vitték el legszebb álmaimat.

Partraszállás a gyönyör
szigetén

szódavizet iszik a csend
a pillanatból bugyid bugyborékol
majd a sorok közül előbújik alakod
ajkad előtt katapultált a pilótakeksz -
melltartód ejtőernyőivel
a gyönyör szigetén partraszáll a hexaméter
köldöködik taxival mennek a tények
melldombod pereménél hirtelen emelkedik fantáziám
zúzmarás rimbokrok rengetegében bolyongok
tél van de a nagy köd ellenére
közénk váratlanul leszáll az este
bemelegít az idillbe
s vallomásod hőjétől a központi fűtéses szonettben
leteszem zakóm

N. László Endre

A szabadságharc első vértanúja, Mednyánszky László

avagy
A Hiéna órája

"Ha minden ember a felebarátunk,
legalább testvérünk mindegyik magyar!"
NLE

Ha valaki ezt a patinás nevet hallja, okvetlenül a híres magyar festőre, Mednyánszky Lászlóra gondol. Azt viszont már jóval kevesebben tudják, hogy ez a család egyike a legrégebbi felső-magyarországi főnemesi családoknak, s törzsének nyomai már az Árpád-házi királyok korában feltűntek.

Ez a nagy család nem csupán egy híres festőt, hanem tudósokat és három kitűnő katonát is adott az országnak. Ez utóbbiak egyike a szabadságharc vértanúja lett. Annak az embernek első áldozata, akit Habsburg király küldött ellenünk, s akit még a saját honfitársai is "bresciai hiénának" neveztek, hogy aztán a magyarországi rémtettei elhomályosítsák a bresciai előnevet és egy egész országnak hiénájává léphessen elő - ura parancsára.

Báró Mednyánszky László volt az első azon az úton, melyen oly sokan követték őt 1849-ben. Illőnek tartom, hogy róla is megemlékezzünk, mert éppen úgy helytállt, mint az aradi vértanúk bármelyike, ő is a legdrágábbat, az életét áldozta szeretett magyar hazájáért, népéért.

1819. június 26-án /más források szerint 16-án/ született a Trencsén melletti Beckón. Szülei tíz éves korában nyilvános iskolába küldték, hogy tanuljon és ismerkedjen az étellel. Trencsénben, majd Tatán, a kegyesrendi konviktusban, utána Magyaróváron tanult. Innét került a tulli katonaiskolába, majd belépett a magyar királyi testőrség kötelékébe. Két évig lakótársa volt Görgeynek, és a két fiatalember csakhamar összebarátkozott. Mednyánszky László négy évet töltött a testőrségnél, utána lemondott a katonai pályáról, mert nem érezte jól magát Bécsben.

1846. tavaszán feleségül vette gróf Majláth Mária és 1847-ben már Bars megye követeként jelent meg a pozsonyi országgyűlésen.

A szabadságharc kitörésekor -századosi rangban- hősiesen harcolt egy nemzetőrcsapat élén a lázongó szerbek ellen, s ott meg is sebesült. Ekkor Budára hívták, s ott a Honvédelmi Bizottmány 1848. végén őrnaggyá nevezte ki, majd fontos megbízatással Lipótvárra küldte.

1848-ban ugyanis Lipótvár is magyar kézen maradt, de mint eléggé jelentéktelen erősséget, csupán egy zászlóalj tartotta megszállva. Simunich osztrák tábornok, más adatok szerint altábornagy azt a feladatot kapta, hogy Nagyszombaton keresztül a magyar sereg hátába kerüljön.

Ordódy Kálmán /vagy Pál/ őrnagynak /ezredes?/ a nádasai szorosnál kellett volna feltartóztatni a nagy túlerőben levő ellenséget. A katonai erényekben amúgy sem bővelkedő tiszt csatát vesztett és gyorsan visszavonult Lipótvárra.

Simunich altábornagy 1848. december 29-én körülzárt és ostromolni kezdte a várat, mely -amint már említettem- nem tartozott ugyan a túlságosan erős várak közé, de egy igazán elhivatott, a magyar szabadság ügyét szentnek tartó parancsnok irányítása alatt hónapokig ellenállhatott volna az ostromló sereg támadásainak. S mivel ez a vár hátráltatta Komárom ostromát, érdekünk volt, hogy tartósan, de lehetőleg minél tovább magyar kézen maradjon. Ordódy azonban nem volt az az ember, aki ennek a feladatnak megfeleltethetett volna. Közvetlenül az ostrom megkezdése után, de talán egyetlen kardcsapás nélkül került volna Lipótvár az ellenség kezére, hiszen Ordódy minden tőle telhetőt megtett, hogy a hazafias érületű tisztikart meggyőzze a vár tarthatatlanságáról, s csak a tisztelen múltott, hogy az nem került harc nélkül Simunich kezére...

A rendkívül befolyásos és rátarti embert nem lett volna tanácsos elmozdítani, ezért a magyar kormány egy közbülső, s nem éppen szerencsés megoldást választott. A lángoló hazaszeretetről, határozottságáról és elszántságáról közismert Mednyánszky Lászlót küldte ki erre a veszélyeztetett helyre, hogy az egyre gyanúsabb viselkedésű várparancsnokot a helyettesével ellenőriztesse. Ebből a szempontból jó volt a választás!

A szemtanúk állítása szerint, amikor Simunich teljes erővel ostromolni kezdte a várat, Ordódy nagyon megijedt, és így sopánkodott:

-Végünk van! Nincs más hátra, mint kapitulálni, különben itt pusztulunk valamennyien!

-Dehogy pusztulunk, dehogy veszünk el! - bátorította a gyáván vinnyogó embert Mednyánszky. - Van eleségünk, van lőszerünk, tisztjeink és katonáink bátor, lelkes hazafiak! És mi más kell? Még legalább negyedévig ellenállhatunk az ellenségnek, csak kitartás!

Egyedül neki köszönhető, hogy a vár még négy hétig ellenállt Simunich ostromló seregének. Ordódy ugyanis titokban, az ő háta mögött meggyőzte a tiszteket. Január végére már annyira elcsüggedt, hogy alkudozni kezdett Simunich tábornokkal.

Gracza György könyve / Az 1848-49-iki magyar szabadságharc története/ szerint:

"... Ekkor báró Mednyánszky és Gruber /Fülöp tüzérszázados/ ...a nemzet becsülete nevében, amelynek mindhalálig hű védői... , óvást emelnek a vár feladása ellen."

Való igaz, hogy Simunich serege számbelileg tízszeresen felülmúlta a várvédők számát, mégis a másik ellenség volt a veszedelmesebb, mert bent volt a várban, ráadásul várparancsnoki minőségben. S így a hitvány alkut mégis megkötötték. Az eredmény pedig a feltétel nélküli megadás. "Lipótvár erőd meghódol, s ő felsége kegyelmébe ajánlja magát!" Ennyi csupán az egész, nem több és nem is kevesebb...

Mednyánszky végső elkeseredésében a haditanács elé vetette kardját:

- Én nem adom meg magam! - kiáltotta.

A demoralizált védőseregéből csak egyetlen ember követte példáját, Gruber Fülöp tüzérszázados, aki határozottan kijelentette:

- Én kartáccsal lövök az osztrákok közé!

Mindkettőjüket azonnal szuronyos örök fogták közre, s 1849. február 2-án délelőtt, csapatai élén Simunich altábornagy harsogó zeneszóval vonult be a várba.

A várőrséget feleskették a császár hűségére, Mednyánszkyt, Grubert és a gyáva Ordódyt pedig fogolyként Pozsonyba hurcolták. Ordódy ezredet ott háromévi börtönre ítélték, a tisztek ugyanakkor minden felelősséget Mednyánszkyra hárítottak, hogy mentse a bőrüket, s ez nagyon jól sikerült nekik.

Mednyánszky ellen az volt a vád, hogy egyedül neki tulajdonítható csupán, hogy a vár négy teljes hétig ellenállt az ostromnak. Ezzel megakadályozta, hogy Simunich serege a Komáromot ostromló hadak erősítésére siessen, tehát közvetlen előidézője volt annak, hogy az osztrák sereg Komáromot nem bírta bevenni!

Az ifjú hős vasra verve állt bírái előtt és büszkén vállalta a vádat, nyugodtan magára vállalt mindent. Kijelentette:

- Ha én vagyok a vár parancsnoka, az utolsó emberig, az utolsó leheletemig védelmezem! Amikor pedig jóakarói figyelmeztették, hogy élete veszélyben forog, ezt mondta nekik:

- Ez az igazság és a meggyőződés érzete! Különben pedig tudjátok, hogyan bánnak elleneink magyar tisztársaimmal. S ha a várvédők közül többen oly gyáván viselik magukat, nekem kell mentenem azon rang becsületét, melyet képviselek!

Aztán bekövetkezett a diadalmas áprilisi hadjárat, mely csaknem teljesen kiszorította az országból az ellenséget, és az osztrákok a cár segítségével könyörögtek.

Mednyánszky, Gruber és Rázgha, Pozsony hazafias érzelű evangélikus lelkésze a börtönben sínylődtek. Az ellenük indított per befejezése annyira késett, hogy egyesek már a szabadulásban reménykedtek. Sem Windisch-Grätz, sem Welden nem látott viselkedésükben főbenjáró bűnt.

S ekkor, 1849. június 1-jén lépte át a határt az az ember, akinek nevéhez /és megbízójáéhoz/ Magyarországon annyi vér, annyi könny és annyi átok tapad. Jött Haynau égő bosszúvágygal a szívében és vérre szomjasan, eljött a hiéna órája. Kiadta a parancsot a főbenjáró perek befejezésére. Mednyánszkyt és két társát kötélaltali halálra ítéltette, mint ha nem szabadsághősök, hanem közönséges kapcabetyárok lettek volna.

Mednyánszky nyugodtan, keresztbefont karokkal hallgatta végig halálos ítéletét, majd visszatért a börtönébe. A pozsonyi "Közlöny" 1849. júl. 21-i számában írja a szemtanú:

"...Azon kevés jóakarói, kik utolsó perceiben látogatták, vigasztalván, büszkének és szerencsésnek mondták magát ily igazságos ügy mellett elvérezhetni. A fölolvastott ítéletben elene fölhozott azon vád, miszerint a komáromi várnak be nem vétele egyedül neki tulajdonítható, mivel ellenszegülése miatt az ausztriai hadaknak négy hetet kellett Lipótvárnál tölteni, mialatt Komáromnál sikeresen működhetek volna, tökéletesen megnyugtatót őt. Barbár gyilkosai, kik csak nagynehezen akarták megengedni, hogy szeretett övétől levél által búcsút vehessen, attól féltve, nehogy a rettenthetetlen hős bámulandó hidegvérűsége és nyugodt rezignációja által a közvéleményt ellenők felizgassa, az éj sötétjéhez folyamodtak, s az ártatlan hazafit, a szeplőtlen áldozatot előbb a városba, onnan pedig éjjel utáni két órakor a szőlőkbe kihurcoltatván, a barbár ítéletet végre is hajtották."

Az ítéletet 1849. június 5-én, hajnali három órakor hajtották végre Mednyánszky Lászlón és Gruber Fülöpön, a vár kö-

zelében lévő Szamár-hegyen. A kivégzésnél jelen volt örmes-ter vallomása szerint, kevés hasonlót jegyezhetnek fel a krónikások. A két hős nyugodtan állt, de körülöttük sírt mindenki: az osztrák katonák, a lelkész, de még a hóhér is.

A források itt ellentmondanak egymásnak. Az egyik szerint /Gracza György/: "...előbb Mednyánszkyt, majd Grubert irgalom nélkül kivégzik..." A másik forrás /Vasárnapi újság, 1879/ szerint: "...ő pedig nyugodtan nézte végig hű és nemes bajtársa, Gruber Fülöp kivégeztetését s szilárd léptekkel haladt a bitófa felé, mely ifjú reményteljes életének határoszlopa lőn..."

1874. január 20-án a pozsonyi kapitányi hivatal jegyzőkönyvet vesz fel, amely a kivégzett fia, báró Mednyánszky Árpád birtokában lévő s atyjáról maradt ereklyék valódiságát bizonyítja. A jegyzőkönyv egy szakasza még közelebből világítja meg a kivégzés körülményeit.

"...Ez ügyben kihallgattatván Egartner Antal, ki jelenleg nap-számos s Újváros 331 sz. a. lakik, miután a tárgyat előtte megmagyarázták, így nyilatkozik: Pontosan emlékszem, hogy Mednyánszky báró s ennek hadsegéde Gruber, az akkori pozsonyi hóhér, Spindler János által végeztetett ki, s csak Rázgha evangélikus lelkész kivégzésére hívták ide Brünnből Póth Ferencz hóhért, tudom ezt pontosan, mert én a nevezett kivégzéseknél mint segéd működtem... Együttal átadok egy fekete atlaszshawlt, melyet Mednyánszky báró életének utolsó pillanata előtt saját kezével vett le nyakáról s adott át nekem. Az akkori szokás szerint az elítéltek által letett ruha a hóhérségdeké volt s én azért elvettem a shawlt s megőriztem azt..."

- Jaj, de jót aludtam! -szólt Haynau kezét dözsölgetve, reggel, midőn hírül adták neki, hogy a két honvédtisztet az éjszaka a halálos ítéletet végrehajtották /Gracza Gy. / Néhány nap múlva, június 18-án, megint kitört belőle a véréngző vadállat. Most a pozsonyi lelkész, Rázgha Pál az áldozata. Őt is fölakasztatja.

Gracza György írja: "...Mednyánszky holttestét később szülőhelyére, a zólyommegyei Beczkóra szállították. Gruber most is a vesztőhelyen porladoz."

Egy pozsonyi német lap azt írja, hogy Mednyánszky holttestét "egy áldozár /pap/, ki őt a vesztőhelyre kísérte, onnan titokban elvitte és a családnak átadta".

Mások szerint: "...Az a tisztelet, melyben Mednyánszky szülei Beczkón részesültek, egy ifjú vadászt arra bírta, hogy az általa szeretett báró holttestét saját jószántából, élete vesztélyeztetésével a vesztőhelyről elszállítsa. Az elszállításnál az említett lelkész csak segédkezett. A holttest azután sok ideig a Mednyánszky kastélyban volt, s csak hosszú habozás után tétetett le a családi sírboltba, mivel a kivégzettnek anyja áru-lástól félt."

Az "Egyetértés"-ben egy kortársa azt a felvilágosítást adta, hogy a kivégzett Mednyánszky holtteste a kivégeztetés helyén meg sem hűlt, de nem az említett pozsonyi lelkész szállította el onnan.

Mikor Görgey egyik legjobb barátjának kivégeztetéséről értesült, levelet írt Mednyánszky édesanyjának, melyben többek közt ezt írta:

"...Három ellenséges tábornok szárad majd az akasztófán hős fia megbosszulására!..."

Ez az anya írja Görgeynek:

"... Álljon el szándékától, tábornok úr! Nem kívánom, hogy azt a fájdalmat, melyet én szenvedek, más anya is érezze..."

Mednyánszky László valóban hős katona és hazafi volt, s nevét nem szabad elfelejtenünk. A szabadságharc első vértanúja nyugodtan halt meg. Otthon hagyta imádott feleségét, kicsi fiát és szüleit, hogy hazája szabadságáért harcolhasson. Ő nyitotta meg -Gruber Fülöppel- a Haynau nevéhez fűződő borzalmak sorát. S a bresciai hiéna mindjárt az első magyarországi tettével megmutatta a haza iránti legszentebb kötelességüket teljesítő hazafiaknak, milyen sors vár rájuk, ha kezébe kerülnek.

Jegyzetek:

1/ Révai Nagy Lexikonában /9. kötet, 41. oldal, a Gruber Fülöpről írt részben azt olvashatjuk, hogy kettőjüket 1849. július 19-én végezték ki. Illene végre már tisztázni a kivégzés időpontját.

2/ Rázgha Pál teológiai tanulmányait Bécsben végezte. Az önvédelmi harc buzgó apostola. Ékes szóval, lelkes szívvel hirdeti a szabadság ígét. Mikor az osztrákok megszállják Pozsonyt, vidékre megy és ott buzgálkodik a vesztélyben forgó haza érdekében. Ezért kellett vértanúságot szenvednie. Maradandó alkotása az evangélikus papok és özvegyek részére alapított nyugdíjintézet volt.

3/ Mednyánszky Sándor báró honvédelezredes 1816-ban született Egerben, meghalt Budapesten 1875. ápr. 23-án. A császári hadseregben szolgált, melyből a negyvenes évek elején lépett ki. 1848. nyarán a honvédseregbe lépett és Aulich II. hadtestében harcolta végig a téli és a tavaszi hadjáratot. 1849. júliusától kezdve Komáromban működött, mint zászlóaljparancsnok. Az augusztus 3-i sikeres kitörés után, Klapka megbízásából, egy kisebb csapat élén Veszprémig nyomult és több ezer újoncot hozott Komárom várába. Augusztus 18-án alezredessé léptették elő, s részt vett a Haynauval megindult alkudozásban. A kapituláció után Londonba ment, s ott élt tizenhét évig.

1866-ban Klapka légiójához csatlakozott, azután Kossuth Lajoshoz költözött Torinóba. 1869-ben hazajött, s a szigetvári kerület képviselője volt haláláig.

Németh Dezső

Holdköszörűn élezett kard

Apám szabadságot dalol
a csillagok között valahol.
Szavával igazat keres:
a halál után is felperes.
De igazat sehol sem talál.
Az igazság magában áll,
mint öreg nyárfa a réten,
ide-oda hajlik a szélben.
Apám nem érti ezt a jogot.
Kezébe villámot fogott,
s holdköszörűn élezett karddal
csap le a földre vad haraggal.

Kulimár János

A Nyírség szerelmese

Soltész Albert képei előtt

Békére vágyom:
forrón, szelíden.
Furcsa, szomorú csöndre,
mely fátyolként lepi
tanyák sorát.
És vágyom :
halkan szitáló csőre,
mely lágy érintéssel
mossa arcomról
a Nyírség porát.

Nézem az erdőt, a házakat,
a görnyedt munkást...
minden kép egy-egy mese.
Sosem volt hársak illata üzen,
s míg megcsillan
a fák fölött az ég,
tündér ujjakkal varázsol
lángoló színeket
e táj szerelmese.

Lepkék, a szél, a tenger...
szent esték őrzik
rideg felhők alatt
a néma sírokat.
Egy emberöltőn gyűlt
a szép, a jó, a bánat,
s a régi vásznak őrzik
a bút, a dalt, a kínokat-
s megőrzik egyetlen hazámat!

Ma mind eljött, ki számít.
Tiéd e főhajítás!
Ne szégyellj, ha könny
csillan szemeden...
Várj, ne mozdulj!
Figyeld csak:
hét évtized zúg most
át a termeken!
Zúgnak ős, kelta
vadások, bajor hegyek...
Aztán semmi nesz.
Egy hosszú percig
őríz meg csendet...
hogy képzeletben
én is ott legyek.

A Nyírség szerelmese címmel jelent meg Kulimár János költő Soltész Albert festőművészről írt könyve. A Pro Trade Bt. kiadó jelentette meg Nyíregyházán 1997-ben.

Németh Erzsébet
Erna

Ropog a rőzse

Ropog a rőzse, ropog,
tűzrózsája égre lobog.

Lángol, tombol bennem a szépség
jaj, csak az emberek félre ne értsék!

Fizessen elő a Lant! Egy évre postaköltséggel együtt mind-
össze 400 Ft. Az előfizetési díjat postautalványon a szerkesz-
tőség címére kell elküldeni.

Lapunk nem nyereséges kiadvány, ezért a közölt művekért
szerzői jogdíjat csak előzetes megállapodás alapján fizetünk.
Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza!

*Fiatal, tehetséges szerzők színvonalas írásait vár-
juk, egy bemutatkozó levél kíséretében!*

LANT

A TINÓDI KLUB IRODALMI FOLYÓIRATA

Főszerkesztő: Németh Dezső
Olvasószerkesztő: Németh Erzsébet

Szerkesztőség: 1211 Budapest
Ady Endre út 5. III/10.
Telefon: 277 7196
Telefon/fax: 277 5309

Kiadja a Tinódi Klub
Felelős kiadó: Németh Dezső
Szerkesztés, fordítás, sokszorosítás a Tinódi Klub munkája

ISSN 0865-8633

Magyari Barna
versei

A paplan alatti közbiztonság

a kozmikus konyhában megterít a rím
combodon gondolat garnitúra
versemben egyre stabilabb a gyönyör
harisnyád satujába fogva

a forró tájon ragyog a szíved
árnyékban is tikkadok az éden-fánál
milyen mozgalmas ma a melled
ösztönök ösvényén jambus járkál

a paplan alatt rossz a közbiztonság
szüntelenül molesztál a kéz
tevékeny csönd ölel át
a mindenség szökőkútjából rácsorgott
a városra az éj

Parnasszus-pléden szeretkezik a szonett

tollam hegyén millió atom
te sétálsz a proton-pázsiton
miközben én a blúzod résein
az oxigén molekulákat számolom

harminchat fokos bolygókon bolyongok
melltartód két planétáján ma bármi megtörténhet
lentebb gyönyörű Léda-liget
s a Parnasszus-pléden veled szeretkezik a szonett

a hallgatás hajába poézis-pántlikákat fűz a csönd
már azt hittem ma éjjel egyedül vagyok
de az édennek jó az infrastruktúrája
hexameter-huzallal bekötve szobámba alakod

Deresedik a daktilus

köröttem csönd-cserepekben disztichon-dáliák
a természet floppy-lemezéről már leszállt az éj
hiányod hosszú hexameterét
szobámban szavalja az ösztön és a sötétség

balról apró villanások
a metaforák monitorán már látszik a kép
sűrű "enter"-ek peregnek
egy modemben metszi magányom a gép

öltözz fel melegén ha rád gondolok
hisz egyre hidegebb az ősz
flörtünk fényes fái között deresedik a daktilus
de te felém ma éjjel is gyalog jössz